

[Lysholt Hansen]

det nye og det stimulerende er, at medier, folkeoplysningsbevægelser og en lang række andre aktiviteter for kulturpåvirkning nu også klart henvises til kulturpolitikken, så den ikke begrænser sig til de æstetiske emner og de klassiske spredningsformer for bøger, teater, musik osv., men at den også på andre måder tilgodeser oplevelses- og fællesskabsbehov, som folk har. Jeg vil hermed sige, at kultur ikke må isoleres til visse lokaler og til visse udtryksformer; den skal knyttes til hele det sociale miljø: skolen, arbejdspladsen, sociale institutioner, fritidsområder osv. Skal det lykkes, så er betingelsen, at samfundet og de frivillige organisationer i et bredt samvirke søger at møde behovet for kulturfornyelse.

Jeg taler altså om en kultur, som ikke privilegerer nogen samfundsgruppe eller -klasse, den kultur, der består under enhver modsætning i samfundet, og som herhjemme er historisk betinget af Grundtvigs oplysningsværk og af socialismens gennembrud, og som er blevet virkeliggjort af folkehøjskolen, af arbejderhøjskolerne og det store oplysningsarbejde, der overalt i landet er foregået i forening, tidligere i alt væsentligt koncentreret omkring forsamlingshusene. Det er altså den kultur, som enhver kan tage del i uanset baggrund og position, og som enhver kan vælge at præge ved sin holdning til den.

Kultur er altså ikke slet og ret varer eller produkter, som er i omløb. Kultur kan efter min mening ikke fremstilles teknisk, den bliver kun til i kraft af menneskers lidenskabelige forhold til tilværelsen i almindelighed og til deres arbejde i særdeleshed. Derfor er kultur også altid kvalitetsbestemt. Det ved enhver, der udfører et stykke håndværksarbejde eller et intellektuelt arbejde. De er helt klar over, hvad der er godt, og hvad der er dårligt, og jeg må da også sige, at i selve livsglæden indgår også kvalitetsoplevelsen som noget helt afgørende.

På denne baggrund vil nogle nok spørge, om det offentlige, dvs. stat, amter og kommuner, da overhovedet kan have en mening om kultur, eller om det offentlige bare bør nøjes med som en god husvært at give sine beboere fri lejlighed til at indrette sig efter forgodtbefindende og leve deres eget liv. Jeg vil hellere spørge omvendt: kan det offentlige tillade sig ikke at have en mening om, hvad der er værdifuldt, og hvad der er værdiløst? Kan det offentlige ene af alle i sin

handlen se bort fra den opfattelse, som alle deler, at noget er godt, og noget er skidt, at noget fremmer liv, og at noget hæmmer liv, at noget gør mennesker rigere, og noget gør dem ringere? Forråder det offentlige så ikke selve samfundets grundlag? Hvis staten forholder sig ligegyldig til kvalitet, vil den efter min mening bidrage til et enormt kulturforfald og true betingelserne for en kvalitetsudvikling af menneskets karakter, evner og dannelse. Derfor må det offentlige fremme en kvalitativ udvikling, både i den enkelte og i samfundet som helhed.

Da demokratiet er praktisk politik og enhver politisk handling er udtryk for en holdning til tilværelsen, så er den kulturpolitik, der former menneskers holdning til tilværelsen, altså en nødvendighed for staten og alle dens demokratiske organer, og derfor er kultur og kulturpolitik så vigtigt et redskab for demokratiet. Demokratiets mening må være at give det enkelte menneske frihed til at udvikle sig efter sine særlige forudsætninger, og hermed er så også kulturpolitikken omfattende opgaver i det moderne demokrati givet. Det, man kan gøre, er enten at hjælpe mennesker frem ved at give dem den frihed, deres udvikling behøver, eller man kan lulle dem hen ved at lade dem blive stikkende i trange økonomiske kår og en dertil svarende uddannelse.

Det er da også karakteristisk, at kritikken af det kultursyn, jeg her gør mig til talsmand for, næsten altid kommer fra folk, der ikke har mødt økonomiske hindringer for deres egen kulturtilegnelse. De har som regel altid levet i åndelig og materiel velfærd, og nu kan de ikke forstå, at de skal dele det med andre. De frygter, at kulturen skal tabe i værdi, når alle får den samme chance som dem for at påvirke den, den chance, som de altså selv har haft.

Jeg vil gerne sige, at selv om vi er nået et stykke vej i den rigtige retning, så viser kampen for at opnå statussymbolerne, at der er langt igen. Vi må forstå, at det er få, der selv frivilligt har valgt de ting, de anskaffer sig, eller det, de foretager sig. De allerfleste ligger under for en social tvang. Hvis man f. eks. vil påstå, at det udseende, de fleste hjem har i dag, er udtryk for et frivilligt valg, så tager man fejl. Hvis man vælger frivilligt, må det vise sig ved selvstændighed. Vælger man normen, det, der er skik og brug, så er man